

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Ef 2, 1 – 10

Text: Mt 20, 1 – 16 *"Neboť s královstvím nebeským je to tak, jako když jeden hospodář hned ráno vyšel najmout dělníky na svou vinici. Smluvil s dělníky denár na den a poslal je na vinici. Když znovu vyšel o deváté hodině, viděl, jak jiní stojí nečinně na trhu, a řekl jim: 'Jděte i vy na mou vinici, a já vám dám, co bude spravedlivé.' Oni šli. Vyšel opět kolem poledne i kolem třetí hodiny odpoledne a učinil právě tak. Když vyšel kolem páté hodiny odpoledne, našel tam další, jak tam stojí, a řekl jim: 'Co tu stojíte celý den nečinně?' Odpověděli mu: 'Nikdo nás nenajal.' On jim řekl: 'Jděte i vy na mou vinici.' Když byl večer, řekl pán vinice svému správci: 'Zavolej dělníky a vyplat jim mzdu, a to od posledních k prvním!' Tak přišli ti, kteří pracovali od pěti odpoledne, a každý dostal denár. Když přišli ti první, měli za to, že dostanou víc; ale i oni dostali po denáru. Vzali ho a reptali proti hospodáři: 'Těhle poslední dělali jedinou hodinu, a tys jim dal stejně jako nám, kteří jsme nesli tíhu dne a vedro!' On však odpověděl jednomu z nich: 'Příteli, nekrývdím ti! Nesmluvil jsi se mnou denár za den? Vezmi si, co ti patří a jdi! Já chci tomu poslednímu dát jako tobě; nemohu si se svým majetkem udělat, co chci? Nebo snad tvé oko závidí, že jsem dobřý?' Tak budou poslední první a první poslední."*

V Bibli stále narážíme na to, že Boží spravedlnost je jiná než ta naše lidská. Jako v tom přečteném podobenství. Hospodář vůbec neodměňuje dělníky podle jejich zásluh. Ale protože víme, že v roli hospodáře v tomto podobenství je Pán Bůh, tak se snažíme, jak to jen jde, jeho jednání nějak omluvit a vysvětlit, že jeho jednání je vlastně spravedlivé. Jenže příliš přesvědčivě to nezní: Třebaže nad Bibli si to říci netroufneme, v životě i v nás samých zůstane potlačený pocit, že spravedlnost si představujeme jinak. Ano, jistě hospodář mohl být velkorysý i k těm posledním – ale v tom případě zase ti, kteří pracovali celý den, si přece jen zasloužili lepší ohodnocení. To se přece musí do něčeho promítnout, jestli je někdo pracant a druhý lenoch, jestli někdo pracuje jen osm hodin denně a někdo dělá samé přesčasy. A myslím, že je spravedlivé, aby ten, kdo je v práci od rána do večera, byl ohodnocen jinak než ten, kdo jde už po obědě domů. Přiznejme si, že v sociální politice cítíme dnes mnoho nespravedlnosti. Ale že by se i Pán Bůh jako vzorný hospodář choval takto nespravedlivě? Tomu se nám nechce věřit.

Ovšem nejenže všechny pokusy uhladit hospodářovo jednání vyzní nepřesvědčivě, ony jsou navíc zbytečné, protože jak se zdá, podobenství si zcela záměrně dává záležet na tom, aby nás vyprovokovalo, a hospodář sám v něm jedná provokativně. Už jenom tím, že se rozhodl, aby poslední byli vyplaceni nejprve, tedy před očima všech ostatních, tak aby ti první určitě viděli to, co budou jednoznačně považovat za nespravedlnost – a aby je to muselo pobouřit. Máme-li tedy pocit, že hospodář jedná nespravedlivě, máme přesně ten pocit, který v nás podobenství chce vyvolat a ten, kdo toto podobenství vypráví, se s námi chce pohádat o to, co je to Boží spravedlnost.

Ježíš se však nehádá s nějakými neznabohy, nýbrž právě s lidmi věřícími. Vždyť ani my, křesťané, nesouhlasíme s vypravěčem v jeho chápání spravedlnosti. Protože i my se vzájemně díváme na sebe, kolik kdo toho pro Pána Boha dělá a kolik cti si proto od nás zaslouží. Může Pán Bůh odměnit i ty, kteří toho pro něj v životě moc neudělali? A jestliže je odmění, zůstane ještě spravedlivým Bohem? Máme mnoho důvodů cítit se ukřivdění, když Bůh přeje stejně i těm, kdo si celý život žili bez Pána Boha, nechodili do kostela, neplatili salár, neúčastnili se sborového života a stejně pak nad jejich hrobem zní evangelium o Boží lásce a jeho odpuštění, o daru věčného života a vstupu do království Božího. A mohou takoví, kteří nikdy pro církev nehnuli ani prstem, být třeba účastni svaté Večere Páně? A mohou mít všichni bez rozdílu církevní pohřeb? A to už vůbec nemluvím o tom, jak bychom si mohli představit, že se jednou v nebi setkáme se všelijakými kriminálníky, prostitutkami a já nevím s kým ještě. To přece nejde. To podobenství nás pobuřuje a zároveň klade otázky.

Například: Proč se někteří dali najmout na vinici Páně až tak pozdě? Vždyť Pán vinice vyšel už hned ráno, aby najímal do služby. Proč stáli na trhu celý den nečinně a nešli pracovat? To se jich nakonec ptá i sám hospodář. A jejich odpověď? „Nikdo nás nenajal.“ Jak to? Vždyť jsme viděli jak hospodář co tři hodiny běhal na trh a najímal na práci. Je to od nich jenom nepodařená výmluva? Může být. Možná slyšeli už ráno, jak hospodář najímá. Ale třeba kalkulovali s tím, že může přijít někdo s výhodnější nabídkou. Nebo k nim hospodářovo volání nedolehlo. Nebo mu nevěnovali pozornost. Těch důvodů, proč se

nenechali najmout, může být spousta. Těch důvodů, proč se lidé nenechávají Pánem Bohem najmout do služeb království Božího, může být ještě víc. A často to jsou skutečně jenom výmluvy.

Ale všimněte si, že podobenství vůbec tuto otázku neřeší a nezajímá jej, proč se nedali najmout. Nešel jsi pracovat dřív, nevádí, pojď teď. Dokonce i v pět hodin, kdy je jasné, že v šest končí směna, a že už mnoho práce neuděláš. Přesto tě hospodář najímá.

A tady už pomalu začíná být jasná jedna velmi podivná věc. Ono se totiž z celého toho vyprávění zdá, že hospodářovým cílem vlastně ani není najímat dělníky kvůli práci. Na vinici mu totiž už mnoho platní nebudou. Ten hospodář musí mít zjevně jiný důvod, proč je zve. A ten důvod vyjde najevo na konci podobenství. On jim prostě chce dát mzdu, ať už toho udělali moc nebo málo. On prostě ví, že ti nádeníci tu mzdu tak nebo tak potřebují. Že ten denár na den je prostě nutná potřeba, bez níž by svoji rodinu neuzivil. Hospodář zjevně ty dělníky nepotřebuje proto, že by se bez jejich pomoci neobešel. On je najímá pouze a jen proto, aby jim mohl zaplatit. Jak bláznivá je spravedlnost tohoto hospodáře. Jak pošetilé podnikání! Tomu ta lidská spravedlnost opravdu nemůže rozumět.

Bratři a sestry, v nás všech se něco bouří proti tomuto Božímu jednání. Vždyť je to velmi demoralizující slovo. I já jako kazatel si říkám: Takto nikoho nemotivuješ ke službě Bohu, k větší obětavosti, k pilnější práci pro Pána. To si pak každý řekne – když je to tak, tak nemusím vůbec nic dělat a stejně dosáhnu téhož, co všichni ti zbožní, kteří se pro církev tak angažují.

Jenže ono to má háček. Domyslete to podobenství. Takové vypočítavé uvažování není myslitelné v případě žádného z těch najatých nádeníků. Z nich totiž nikdo dopředu nevěděl, co hospodář zamýšlí na konci udělat. Pro všechny zúčastněné to byl šok. Ani ti, kteří se nechali najmout až na poslední chvíli, netušili, že dostanou celodenní mzdu. Právě naopak, to že se nechali najmout na jedinou hodinu, nemohla být od nich žádná vypočítavost, ale naopak čin veliké víry. Oni vůbec nemohli počítat a jistě ani nepočítali s odměnou za celodenní práci. Oni se vlastně dali do služby, aniž by ještě něco od hospodáře čekali. Ale řekli si, že to zkusí. Že to snad ještě má cenu. Vlastně šli do toho v podstatě už bez nároku na odměnu. Paradoxně tak projevili větší víru než ti, kteří pracovali od rána. Ti si ještě mohli myslet, že si přece svůj denár prací zaslouží. Ale ti poslední si to naprosto myslet nemohli. Byli odkázáni na pouhou milost hospodáře. Je pravda, že s přijetím nabídky příliš vyčkávali a že se nechali najmout, až když už jim vlastně mnoho možností nezbývalo. Ale hospodář na to nehledí. I to mu stačilo, aby je odměnil.

Zbývá však ještě jedna otázka. Možná, že na tržišti postávali i tací, kteří se za celý den nenechali najmout vůbec. Podobenství je nezmiňuje, ale pokud tam byli, je zřejmé, že denár nedostali. A tak vlastně jediný důvod k tomu, že někteří dostali denár, byl v tom, že přijali pozvání. Tedy že uvěřili, že má smysl jít někam pracovat, i když z lidského hlediska to už moc nedává smysl. A tato víra je v podobenství rozhodující. Jsme spaseni pouhou vírou. Vírou, že život má smysl i tenkrát, když jsme toho v životě moc nedokázali. Bůh se koneckonců bez naší pomoci klidně obejde. Ale odmítnout Boží pozvání a nenechat se najmout je škoda pro nás. Vidět smysl své práce nezávisle na té konečné odměně je osvobozující. Je to mnohem radostnější motivace ke službě Bohu, než traumatizující tlak lidské záslužnické spravedlnosti. Ano, nemotivující je právě ta lidská, záslužnický pojatá spravedlnost. Ta nám říká: Proč bys ještě chodil někam pracovat, když už stejně nemáš nárok na žádnou odměnu! Ať pracují zase druzí. Ale i hodinu před koncem je možné nechat se najmout, dát se Bohu do služby a přesto to má cenu. Má to smysl. Pustit se do něčeho jen tak, s pouhou vírou, že to má smysl, je něco, co Pán Bůh dovede ocenit.

Modlitba: *Pane Ježíši, hle, stojíme zde a slyšíme, jak ty zveš k práci na Božím díle. A přemýšlíme, zda a jak se máme nechat najmout. Děkujeme ti za ujištění, že i tenkrát, když už nemůžeme vykonat mnoho, tak to má cenu. A uč nás nenaříkat si na ty, kteří se zapojí do tvého díla ještě méně než my. Dej, ať se dovedeme spoolehnout na to, že ke spasení postačuje pouhá živá víra. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Náš milostivý Bože, slyšeli jsme tvé slovo. Poznali jsme, jak jsi dobrý. Proto tě prosíme za naše bratry a sestry, za ty, kteří spolu s námi pracují na tvé vinici, i za ty, kteří teprve přijdou i za ty, kteří přijdou až po nás. Prosíme za ty, kteří o tobě ještě neslyšeli nebo o tvém pozvání zatím nepřemýšleli. Prosíme, daruj nám potřebné dary svého Ducha a buď s námi všemi, aby naše víra rostla, láska se rozmáhala, naděje neustávala. Prosíme tě za tvou církev. Vyváděj ji ze zbožného sobectví; dej, ať umíme být k druhým velkorysí, jako jsi ty k nám. Uč nás pokoře; veď nás k jednotě. Buď se všemi svými služebníky, kteří zvěstují tvé Slovo; žehnej presbyterům; rozmnož dílo lásky. Prosíme tě za náš sbor. Prosíme za nemocné, opuštěné, za všechny bezradné; za ty, kteří umírají. Prosíme za chléb pro hladové, za spravedlnost pro ponížené, za pokoj pro celé tvé stvoření. Amen.*